

vésbé biztosították, gondokat is okoztak, mert a zsidó közösségnek kellett élelmeznie őket. Nagy kenyér- és húsadagokat kaptak, így kevesebb élelem maradt a zsidóknak.

Élelmezés és ellátás

A gettó lakosságának élelmezése különösen nehéz problémát jelentett a zsidó vezetők számára. November vége felé hozta létre a Zsidó Tanács a népélelmezési osztályt Stöckler Lajos vezetése alatt. A közvetlen irányítás Feldman Szidóniára és helyettesére, Halpern Józsefekre hárult. Feladataik közé tartozott a nyilvános konyhák létrehozása, a tüzelő és élelem beszerzése, a vízellátás biztosítása. A gettó lakosságának bővülésével a problémák természetesen növekedtek.

A legnagyobb közkonyhát eredetileg az Ortodox Zsidó Hitközség létesítette, hogy segítse a főváros szegényeinek élelmezését. A második világháború első szakaszában az ún. Ortodox Népasztal kiterjesztette szolgáltatásait sok osztrák, lengyel, szlovák menekültre, valamint a Kistarcsán, Garanyban és Csepelen internált zsidókra. A gettó létrehozása után a népkonyha berendezését tovább bővítették öt darab 700 literes üsttel.¹⁰⁸

Kapacitását tekintve a második az ún. Stern-konyha volt, amely a korábbi Stern-étterem berendezéseit használta a Rumbach Sebestyén utca 10.-ben. Ezután a Skreck-konyha következett és több kisebb szegénykonyha a Síp utca 5., 12. és 22. sz. alatt. Elméletileg a gettó lakosainak fejénként napi 100-150 g kenyeret kellett kapniuk. A kenyeret először a Községi Élelmiszerüzem szállította; később kisebb pékségekben sütötték a gettón belül (Holló utca 1., Síp utca 9., Nagydíófa u. 25.), már amikor a Nemzetközi Vöröskereszt a szükséges lisztet biztosítani tudta.

Mivel kokszhoz és szénhez szinte lehetetlen volt hozzájutni, a tüzelő-problémát jórészt a szovjet bombázások „oldották meg”¹⁰⁹; a támadások során elpusztult épületek faanyagát elhordták. A konyhai alkalmazottaknak természetesen versenyezniük kellett a gettó más lakosaival, akik ugyanolyan buzgón keresték a tűzifát.

Az ostrom alatt a közművek jó része megsérült vagy teljesen elpusztult. A főzéshez és a mosogatáshoz a vizet abból a viszonylag kevés házból hordták, ahol még működött a vízvezeték, vagy a gettóban lévő, rituális fürdőket tápláló természetes kutakból (Kazinczy utca 16.). Ismét üzembe helyeztek több artézi kutat, melyet a budapesti vízvezetékrendszer kiépítése után lezártak. Ezek sok házat láttak el, így azokat is, ahol közkonyhák működtek.

Messze a legnagyobb problémát az élelmiszerhiány okozta. Az élelem